

NOUR-EDDINE JARRAM

BEELDEN TERUGBRENGEN TOT HUN KERN

Uit vrijheidsdrang verruilde Nour-Eddine Jarram (1956) zijn geboortestad Casablanca voor de kunstacademie van Enschede. Sindsdien heeft hij zich ontwikkeld tot een geëngageerde kunstenaar die nieuwsfoto's en vluchtige selfies tot archetypische beelden transformeert. Aquarel bleek daarvoor het ideale medium, ontdekte hij.

TEKST: MYRTHE MEESTER

Het was uit vrijheidsdrang dat Nour-Eddine Jarram in 1979 naar Nederland reisde. De destijds 23-jarige kunstacademiestudent voelde zich niet thuis bij het autoritaire klimaat aan de École des Beaux-Arts in Casablanca, 'waar de leraar heel veel macht had en precies bepaalde wat je moest doen. Een vrije kunstenaar heb ik me in Marokko nooit gevoeld'. Dus besloot Jarram na zijn driejarige kunstopleiding in Casablanca door te studeren aan de kunstacademie van Enschede (AKI), waarover hij goede verhalen had gehoord. 'Het zou een heel liberale school zijn, waar de leerlingen veel te vertellen hadden. Dat klonk in mijn oren als *the place to be*.'

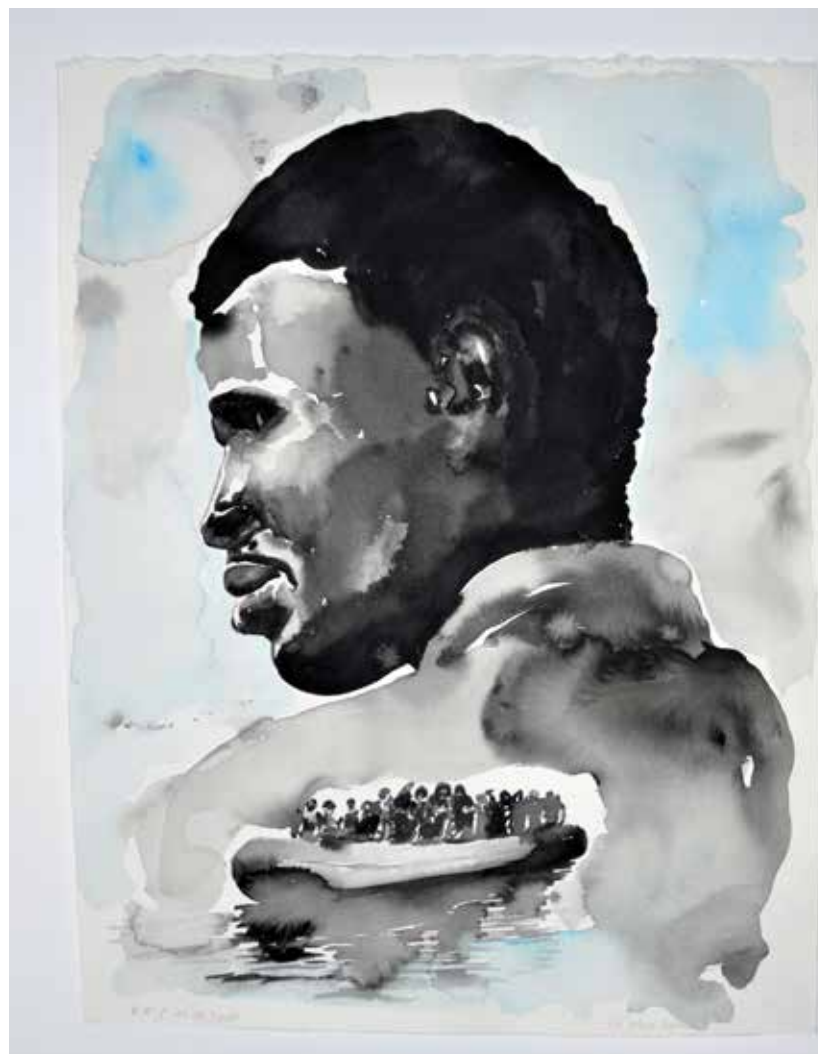
GEEN GEMAKKELIJK BEGIN

Maar toen Jarram samen met drie studiegenoten uit Casablanca in Nederland arriveerde, stuitte hij op onverwachte problemen. 'We kregen ontzettend veel gedoe met de vreemdelingenpolitie, die ons paspoort afpakte en ons dwong een retourticket naar Marokko te boeken. Ik was net uitgezwaaid door mijn familie, en een paar dagen later stond ik alweer op de stoep. Later zijn we, met veel moeite en de hulp van een advocaat, alsnog naar Enschede gekomen. Maar het was geen gemakkelijk begin.'

Enmaal in Nederland konden niet alle Marokkaanse klasgenoten van Jarram hun draai vinden. 'Sommigen kregen psychische problemen. Je komt uit een strak regime in Marokko, en dan vind je hier ineens alle vrijheid. Dat kan moeilijk zijn als je het niet gewend bent.' Zelf had Jarram daar gelukkig geen last van. 'Ik vond het juist heel fijn om eindelijk mijn eigen dingen te kunnen doen, mijn eigen atelier te hebben en mijn eigen wereldje te creëren. Dat had ik in Marokko nooit gehad.' Toen hij een Nederlandse geliefde kreeg, besloot hij dan ook definitief in Nederland te blijven. 'Ik heb hier mijn vrijheid gevonden en wortel geschoten.'

FOTO'S ALS INSPIRATIEBRON

In eerste instantie maakte Jarram vooral abstracte, surrealistische olieverfschilderijen. 'Dat heeft te maken met mijn achtergrond', verklaart hij. 'In de islamitische cultuur is het verboden om levende wezens af te beelden; dat mag alleen God. Het heeft me heel wat jaren gekost om van dat idee af te komen.' Pas toen de kunstenaar in 2012 met aquarel kennismakte, begon hij te experimenteren met het realistisch naschilderen van beelden die hem raken: oude Hollandse meesterwerken van Jacob van Ruis-

Nour-Eddine Jarram, **En plein soleil**, aquarel, 50 x 65 cm, 2018

dael en Frans Hals, maar ook nieuwsfoto's uit de krant en selfies op Facebook. 'Door aquarel is de figuratie snel bij mij ingeburgerd.' Het medium geeft Jarram de mogelijkheid om bestaande beelden te onderzoeken en terug te brengen tot hun kern, tot de emotionele of archetypische lading die hij erin ontwaart. Hij maakt daarbij optimaal gebruik van de vloeiende, verrassende effecten van waterverf, zodat zijn aquarellen vaak dromerig en licht geabstraheerd zijn. 'Ik haal mijn inspiratie uit foto's, maar

*'De aquarel heeft mij de mogelijkheid
gegeven om grote onderwerpen aan te
snijden'*

Nour-Eddine Jarram, **Exodus**, aquarel, 80 x 100 cm, 2016

'Zoals de Nederlanders zeggen dat de Oekraïners op hen lijken, zo voel ik dat vooral met Syrische vluchtelingen: zij lijken op mij'

het is niet zo dat ik foto's naschilder', licht hij toe. 'Ik zet ze als een regisseur naar mijn hand en vertaal ze naar mijn eigen wereld.'

Als voorbeeld noemt hij een foto van een bukkende Marokkaanse jongen, die hij op Facebook tegenkwam en waarop hij een aquarel baseerde. 'Op de rug van de jongen heb ik een geometrisch patroon geschilderd om zichtbaar te maken dat hij het gewicht van zijn achtergrond meedraagt.' Deze aquarel maakt

deel uit van *Moroccan youngsters*, een serie van 114 portretten van jongens en meisjes met een Marokkaanse achtergrond. 'Iedereen heeft het altijd over de Marokkaanse jeugd, die toch een beetje met de nek wordt aangekeken. Maar mensen kennen alleen de verhalen; niemand kent de jongeren zelf.' Daar wilde Jarram verandering in brengen met zijn wandvullende serie van kwetsbare, met hun identiteit worstelende jongvolwassenen die je rechtstreeks in de ogen kijken. De serie is recent in zijn geheel aangekocht door het Rijksmuseum in Amsterdam. 'Dat is natuurlijk een heel grote eer.'

Nour-Eddine Jarram, **Exodus**, aquarel, 50 x 65 cm, 2016

Nour-Eddine Jarram, **Heavy weight**, aquarel, 93 x 150 cm, 2017

Nour-Eddine Jarram, **Fate**, aquarel, 21 x 30 cm, 2015

VERGETEN HELDEN

Behalve Marokkaanse jongeren vormen ook Syrische en Afrikaanse vluchtelingen al jaren een belangrijk thema in Jarrams werk. 'Het gekke is dat ik nog steeds geen aquarel over Oekraïne heb gemaakt. Zoals de Nederlanders zeggen dat de Oekraïners op hen lijken, zo voel ik dat vooral met Syrische vluchtelingen: zij lijken op mij. We delen dezelfde achtergrond en taal.' Ook merkt hij dat er in de media veel meer aandacht is voor Oekraïense vluchtelingen dan voor Syrische en Afrikaanse. Een goede reden voor Jarram om juist die laatste, minder zichtbare groepen consistent onder de aandacht te blijven brengen via indringende, soms pijnlijke aquarellen. 'Zij zijn vergeten helden.' Wel plaatst hij tegenwoordig op Instagram zowel de hashtag #Afrika en #Syrië als #Oekraïne bij zijn vluchtelingenportretten. 'Om aan te geven dat het vluchtelingenthema universeel is en in wezen op alle vluchtelingen slaat.'

Hartverscheurend zijn Jarrams vele aquarellen van vluchtende moeders met uitgeputte – of overleden – kinderen op schoot. Daarbij kiest hij vaak voor een compositie die doet denken aan een piëta, het klassieke beeld van de rouwende Maria met haar dode zoon. Ook zijn metersgrote aquarel van een rubberbootje

vol vluchtelingen op de Middellandse Zee, onderdeel van zijn serie *Exodus*, vormt een echo van een iconisch werk uit de kunstgeschiedenis: *Het vlot van Medusa* (1819) van Théodore Géricault, waarop wanhopige drenkelingen voor hun leven vechten. Zoals Géricault twee mannen schilderde die met witte doeken zwaaien om de aandacht van een voorbijvarend schip te trekken, zo laat Jarram de vluchtelingen op zijn aquarel een baby in de lucht houden. 'Help ons, we hebben kinderen aan boord!', betekent dat. 'Voor mij symboliseert dat baby'tje de toekomst, de hoop. Wie weet of dat kind nog leeft en waar hij nu is.'

TWEE EXPOSITIES

De aquarellen van Nour-Eddine Jarram zijn momenteel te zien op twee exposities: 'Het andere verhaal. Kunst uit het Marokkaanse modernisme' (t/m 18 september) in het Cobra Museum en 'Voorbij de onschuld. Kunst op papier in de 21ste eeuw' (t/m 12 juni) in Stedelijk Museum Vianen. Jarram wordt vertegenwoordigd door Galerie Maurits van de Laar in Den Haag.